Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2025 suositukset ja Itä-Suomen yhteistyöalueen tarkastuslautakuntien yhteisarvioinnin 2025 suositukset ja kysymykset

Pohjois- Karjalan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2025		
Tarkastuslautakunnan suositus	**Vastaaja**	**Vastaus**
5.1 Aluevaltuuston nähden sitovat tavoitteet		
Arviointivuoden tavoitteet ja mittarit eivät sisällä vaikuttavuuden arviointiin liittyvää näkökulmaa. Tarkastuslautakunta suosittaa, että vaikuttavuutta kuvaavia mittareita kehitetään siten, että tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida tulosten ja vaikutusten näkökulmasta. Vaikuttavuuden arviointi on keskeistä, jotta toiminnan onnistumista voidaan tarkastella tavoitteiden ja saavutettujen vaikutusten näkökulmasta.	hyvinvointi-aluejohtaja	Vaikuttavuuden arviointia kehitetään kansallisesti ja laajennamme mittareiden käyttöä THL:n suositusten mukaisesti. Meillä on laajasti käytössä ja myös strategisena mittarina NPS-suositteluindeksi sekä kansalliset potilas- ja asiakastyytyväisyyttä mittaavat kysymykset. Hoitotyösensitiiviset riskiarvioinnit (kaatumis-, vajaaravitsemus- ja painehaavariski) tehdään systemaattisesti osana laadunhallintatyötä. RAI-toimintakyvyn arviointi on laajasti käytössä ikääntyneiden palveluissa. Audit-seulaa käytetään päihteiden käytön arvioinnissa. Uusimpana olemme ottamassa käyttöön kansallisen EQ-5D-5L –vointimittarin erillisellä hankerahoituksella. Mittari tuottaa tietoa koetusta terveydentilasta ja toimintakyvystä. Sote-ammattilaiset hyödyntävät tutkittua vaikuttavuustietoa potilaan / asiakkaan hoitoon tai palveluun liittyvässä päätöksenteossa. Sosiaalihuollon palveluihin liittyvää arviointitutkimusta tarvitaan lisää.
Henkilöstön eNPS-mittarin tavoitearvo oli 20, kun toteuma jäi tasolle 3. Tarkastuslautakunta suosittaa, että poikkeaman syyt analysoidaan ja henkilöstön kokemaa työhyvinvointia, johtamista ja työolosuhteita kehitetään tulosten perusteella.	henkilöstö-johtaja	Vuoden 2025 henkilöstökyselyn tulosten perusteella eNPS-tavoitteen alittumiseen ovat vaikuttaneet erityisesti organisaatiomuutokset, yhteistoimintaneuvottelut ja säästötoimet. Henkilöstöpalautteessa korostuivat lisäksi kokemukset henkilöstön riittämättömästä kuulemisesta ja arvostuksesta, johtamisen epäselvyydestä ja etäisyydestä, työkuormituksesta sekä yksiköiden välisen yhteistyön haasteista. Tulosten perusteella kehittämisessä painotetaan henkilöstön kuulemista, johtamisen selkeyttä ja yhdenmukaisuutta, työhyvinvoinnin tukemista sekä yksiköiden välisen yhteistyön parantamista. Tulosten ja kehittämistoimenpiteiden seurantaa jatketaan tulevilla henkilöstökyselykierroksilla.
5.2 LaNuPe-projekti		
Tarkastuslautakunta suosittaa, että LaNuPe-kokonaisuuden johtamis- ja vastuurakenne tehdään näkyväksi. Projektiin tulee laatia mittarit kokonaisuuden seurantaan. Projekti on tärkeä strateginen kokonaisuus, joka edellyttää riittävää henkilöstöresurssia. Nykyinen toiminta malli, jossa projektia toteutetaan oman työn ohella, ei riittävästi tue projektin tavoitteiden saavuttamista.	sosiaali-palvelujen johtaja ja terveys-palvelujen johtaja	LaNuPe-projektissa projektin omistajuus on sosiaalipalveluilla ja palvelujohtaja Erja Nevalaisella. LaNuPe-kokonaisuuteen on saatu vuoden 2027 alusta alkaen erityisasiantuntija (Riikka Räsänen). Projektin suunnitelma päivitetään vuoden 2026 aikana vastaamaan paremmin tahtotilaa ja samalla määritellään mittarit, joiden kautta mm. projektin vaikuttavuutta pystytään mittaamaan paremmin. Toiminnassa pyritään vahvistamaan näyttöön perustuvaa toimintaa (mm. perheiden puhelin). Valtionrahoitus haettavana parhaillaan. Toiminnan ja talouden uudistusohjelma.

Tämän vuoksi projektille tulee varata päätoiminen henkilöstö.		
5.3 Toimialueiden operatiiviset mittarit		
Tarkastuslautakunta toteaa, että talousohjaus toimialuetasolla oli vuonna 2025 pääosin toimivaa, mutta taloudelliset tavoitteet saavutettiin osin palvelujen saatavuuden ja henkilöstön kuormituksen kustannuksella. Taloudelliset tavoitteet ohjasivat toimialueiden toimintaa selvästi vahvemmin kuin operatiiviset tavoitteet. Operatiiviset tavoitteet jäivät osin alisteisiksi taloustavoitteille, mikä näkyi myös palvelujen lakisääteisyyden heikkenemisenä. Toimialueiden tavoitteiden johtamisessa tulee jatkossa kehittää siten, että taloudellinen kestävyys ja palvelujen saatavuus muodostavat tasapainoisen ja strategisesti johdonmukaisen kokonaisuuden.	hyvinvointi-aluejohtaja	Hyvinvointialueen toimintaa, taloutta ja henkilöstön tilaa kuvaavia tunnuslukuja seurataan kuukausittain kuukausiraportoinnin avulla. Tällä haetaan tasapainoa johtamiseen ja siihen liittyvään päätöksentekoon. Oikeuskanslerin keväällä 2025 antaman lausunnon mukaisesti kansalaisten tarvitsemat lakisääteiset palvelut on turvattava kaikissa olosuhteissa. Valtionrahoituksen riittämättömyys ei ole hyväksyttävä syy jättää palvelut järjestämättä. Palvelujen järjestämistehtävää voimakkaasti ohjaavan substanssilainsäädännön lisäksi hyvinvointialueiden on noudatettava myös rahoituslainsäädäntöä ja katettava taseeseen kertynyt alijäämä annetussa ajassa. Tämän vuoksi haimme vuonna 2025 ja saimme myönteisen lisärahoituspäätöksen ainoana alueena Suomessa. Palvelujen turvaamiseksi olemme hakeneet myös lisäaikaa alijäämän (n. 58 milj) kattamiseksi vuoden 2029 loppuun saakka. Päätös asiasta on määrä saada syyskuun aikana.
5.4 Tytäryhtiöiden tavoitteet		
Tytäryhteisöjen tavoitteet ovat määritelty ja raportoitu selkeämmin kuin edellisinä vuosina, mutta tarkastuslautakunta suosittaa, että mittariston kehittämisessä vahvistetaan mittareiden selkeyttä sekä toiminnan laadullista arviointia taloudellisten ja toiminnallisten näkökulmien rinnalla. Tarkastuslautakunta suosittaa, että tytäryhtiöiden tavoitteiden valmistelussa ja raportoinnissa vahvistetaan tavoitteiden mitattavuutta, arvioitavuutta ja yhdenmukaisuutta. Toimintaympäristön muutokset korostavat tarvetta vahvistaa omistajaohjauksen ennakoivaa ja strategista näkökulmaa. Hyvinvointialueen säästötavoitteet eivät ole tytäryhteisöille neutraaleja. Omistajaohjauksessa on tärkeää arvioida säästötoimien vaikutukset myös tytäryhteisön näkökulmasta, ei vain hyvinvointialueen lyhyen aikavälin talouden tasapainon kannalta.	hyvinvointi-aluejohtaja	Konserniohjauksen vastuut on kuvattu yleisellä tasolla hallintosäännössä ja tarkennettu konserniohjeessa. Olemme uudistaneet konserniohjausta nimeämällä hyvinvointialuejohtajan tueksi konserniohjausryhmän. Ryhmään kuuluvat hva-johtajan lisäksi aluehallituksen puheenjohtaja, strategiajohtaja, konsernipalvelujen toimialuejohtaja/talousjohtaja ja juristi. Konserniohjausryhmän jäsenet huolehtivat yhteydenpidosta tytäryhtiöihin ja omistajaohjauksen (ml. budjettivalmistelun periaatteet) toteutumisesta hyvinvointialueen kokonaisetu huomioiden. Tytäryhtiöiden toiminnalle on asetettu määrällisiä ja laadullisia tavoitteita. Asiakastyytyväisyys on keskeinen mittari taloudellisen tuloksen lisäksi.
5.5 Talouden tilanne ja talouden tasapainotuksen toteutuminen		
Tarkastuslautakunta suosittaa, että hyvinvointialue vahvistaa talouden tasapainottamisen vaikutusarviointia siten, että taloudellisten toimenpiteiden vaikutukset palvelujen saatavuuteen, henkilöstön kuormitukseen ja lakisääteisten	toimialue-johtajat	Valtiovarainministeriön pyynnöstä valmisteilla olevassa alijäämän kattamissuunnitelmassa otetaan huomioon talouden tasapainottamistoimenpiteissä vaikutukset palveluihin. Tämä on toteutettu yhteistyössä toimialueiden kanssa ja toimenpiteitä seurataan säännöllisesti.

velvoitteiden toteutumiseen arvioidaan systemaattisesti osana päätöksentekoa.		
6.1 Johtaminen		
Tarkastuslautakunta suosittaa, että Vibe-palautteiden pohjalta tunnistetut keskeiset havainnot kytketään konkreettisiin kehittämistoimenpiteisiin ja niiden toteutumista seurataan systemaattisesti kaikilla organisaation tasoilla. Tarkastuslautakunta suosittaa, että hyväksyttyä henkilöstöohjelmaa hyödynnetään aktiivisesti johtamisen ja esihenkilötyön kehittämisen välineenä sekä strategisten tavoitteiden jalkauttamisessa yhtenäisiksi toimintatavoiksi.	henkilöstö-johtaja	Vibe-järjestelmässä on vuonna 2026 otettu käyttöön kehitystoimenpiteet-työkalu. Sen avulla henkilöstökyselyissä tunnistetut kehittämistarpeet voidaan kytkeä konkreettisiin toimenpiteisiin sekä seurata toimenpiteiden toteutumista ja tulosten kehityssuuntaa tulevilla kyselykierroksilla. Yksiköitä on ohjeistettu kirjaamaan yhdestä kolmeen konkreettista kehittämistoimenpidettä, joihin yksiköllä on aito mahdollisuus vaikuttaa. Kehittämistoimenpiteiden määrittelyä, toteuttamista ja seurantaa vahvistetaan kaikilla organisaation tasoilla.
6.2 Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyö		
Tarkastuslautakunta suosittaa, että YTA-yhteistyö kytketään nykyistä selkeämmin hyvinvointialueen strategia- ja talousohjaukseen sekä yhteistyölle asetetaan konkreettiset ja seurattavat tavoitteet. Lisäksi tarkastuslautakunta suosittaa parantamaan luottamushenkilöiden tiedonsaantia yhteistyöalueen valmistelusta, päätöksenteosta ja toimeenpanosta sekä vahvistamaan hyvinvointialueen omaa vaikuttavuutta YTA tason yhteistyössä.	hyvinvointi-aluejohtaja ja strategia-johtaja	Itä-Suomen yhteistyöalueen parhaillaan päivitettävänä olevassa YTA-sopimuksessa kuvataan laajasti hyvinvointialueiden yhteistyön sisältö ja keskeiset tavoitteet. YTA-yhteistyötä tehdään hva-johtajien tapaamisissa ja säännöllisin väliajoin kokoontuvassa YTA-johtoryhmässä, joka ei ole päättävä elin. YTA-johtoryhmään kuuluvat hva-johtajien lisäksi aluehallitusten puheenjohtajat ja strategia/konsernipalvelujen johtajat. Asiat valmistellaan erillisissä yhteistyöryhmissä, joissa on edustus kaikilta neljältä hyvinvointialueelta. YTA-yhteistyöhön liittyvä päätöksenteko tapahtuu hallintosäännön mukaisesti. YTA-yhteistyössä on paljon hyödyntämätöntä säästöpotentiaalia esim. tarvikkeiden ja tukipalvelujen kilpailutuksessa sekä laajakantoisissa investoinneissa. Myös erikoissairaanhoidon työnjakoa voidaan uudistaa yhdessä sopimalla.
Itä-Suomen yhteistyöalueen tarkastuslautakuntien yhteisarviointi 2025: Sosiaali- ja terveydenhuollon YTA-yhteistyö		
Itä-Suomen yhteistyöalueen tarkastuslautakuntien yhteisarvioinnin kertomukseen on kirjattu lautakuntien kysymykset, joihin toivotaan vastaukset alueiden aluehallituksilta. Yhteisarviointi oli Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen arviointikertomuksen 2025 liitteenä. • ERILLINEN VASTAUSDOKUMENTTI TARKASTUSLAUTAKUNITEN YHTEISARVIOINTIKYSYMYKSIIN.		